

de Bergrede VII
Barmhartig, barmhartigheid, barmhartige

- * intochtlied 236 (opw)
- * stil gebed
- votum en groet

***Onze hulp is in de naam des Heren
die de hemel en de aarde gemaakt heeft,
die trouw is en trouw blijft en niet laat varen het werk van zijn handen.
Genade zij u en vrede van God onze Vader en van onze Here Jezus Christus,
in de gemeenschap van en met de Heilige Geest.***

- * lied 19:1 en 2 sup.
- * gebed om de Heilige Geest
- * bijbellezingen: O.T. Jes. 55:1-56:1
N.T. Joh. 6:26-40
- * lied 454
- * preek n.a.v. Matt. 5:7
- * gebed/voorbede
- * slotlied 540:1-3 **collecte**
- * zegenbede
- * vervolg slotlied 540:4 en 5

***De genade van onze Here Jezus Christus
en de liefde van God
en de gemeenschap met de Heilige Geest
is met u allen.***

Liederen uit opwekking (opw) en Lofzangen en Gebeden (bundel Unie Baptisten) - sup. = supplement.

In relatie met de tekst wil ik de verkondiging beginnen met het citeren van een andere tekst, een hele mooie spreuk uit het boek Spreuken: *Wie zich over de arme ontfermt, leent de Here; Hij zal hem zijn weldaad vergelden* (Spr. 19:17). Vindt u dat niet een geweldig mooi tekstwoord? Ze raakt de gekozen tekst voor de verkondiging in het hart: *Zalig de barmhartigen*.

Barmhartigheid wordt op sommige plaatsen in het Nieuwe Testament ook wel benoemd als *ontferming* - immers de barmhartige is iemand die zich ontfermt over. Mag ik het nog wat sterker uitdrukken: de barmhartige, tenminste zó bedoelt Jezus het hier, is met *ontfermingbewogen*. *Wie zich over de arme ontfermt...*, ofwel *barmhartig is* - en dan moet u eens opletten wat de Spreukendichter zegt: -, *leent de Here!* Is dat niet iets om vast te houden? *Zalig de barmhartigen, zij lenen de Here*. Dat wil zeggen: als je barmhartigheid bewijst (dat is zeker actie en dat moet de Martha's onder ons aanspreken! Ik kom daar nog op!) aan je medemens dan doe je het in feite aan de Here!

Aan de medemens bewijs je barmhartigheid zonder op vergelding van die medemens te hopen - je geeft! Maar als je nu uitgaat van Spreuken 19:17 betekent dat bewijzen van barmhartigheid - nogmaals: zonder op vergelding te hopen - een *lenen* aan God. En lenen is nu één keer anders geladen dan... geven! Bij geven komt immers *niets* terug. Bij lenen echter wel! En hoe spring dan het tweede deel van onze tekst naar voren: *want hun zal barmhartigheid geschieden*. Is dat niet vergelijkbaar met het tweede deel van Spreuken 19:17 dat zegt: *Hij zal hem zijn weldaad vergelden*.

Wat je bij dat laatste, moet voorstellen? Laten we namelijk allereerst nu eens doorgaan op dat *Hij zal hem zijn weldaad vergelden* of, om het met de woorden van onze tekst te zeggen *hun zal barmhartigheid geschieden*. Als je daarop de Bijbel doorneemt dan blijkt die vergelding *tweezijdig* te zijn. Je ontvangt zowel vergelding in *het nu*, aan deze zijde, tijdens dit leven als in *het straks*, het hiernamaals.

Twee tekstplaatsen om *het nu* te illustreren, één uit het Oude Testament en één uit het Nieuwe Testament. Allereerst die uit het Oude Testament: *Welzalig hij die acht slaat op de geringe; ten dage des onheils zal de Here hem uitkomst geven; de Here zal hem behoeden en hem in het leven behouden; hij zal geprezen worden op aarde; aan de lust van zijn vijanden geeft Gij hem niet prijs. De Here steunt hem op het ziekbed, in zijn ziekte verandert Gij geheel zijn legerstede* (Psalm 41:2-4).

Wat een tekstverzen hè, daar zou je een hele tijd bij stil moeten staan - overdenk ze zeker voor uzelf! Nu de tekst vanuit het Nieuwe Testament, een tekst die zo nadrukkelijk wegloopt uit een vers dat volledig bij onze tekst aansluit - Luc. 6:36 *Weest barmhartig, gelijk uw Vader barmhartig is*. - en dan de bedoelde tekst, vers 38 dat zegt: *Geeft en u zal gegeven worden: een goede, gedrukte, geschudde, overlopende maat zal men in uw schoot geven. Want met de maat, waarmede gij meet, zal u wedergemeten worden*.

Vervolgens een tekstwoord dat het 'in het straks' illustreert, Judas vers 21 dat zegt: *verwachtende de ontferming van onze Here Jezus Christus ten eeuwigen leven*. En met dit tekstvers zitten we midden in Gods uiteindelijke doel: zijn Koninkrijk! En is dit niet tegelijk de context waarbinnen Jezus de zaligsprekingen geeft? Zagen we niet in de 'startpreek' over de Bergrede dat Jezus daarin de grondwet van het Koninkrijk der hemelen doorgeeft vanuit het hart van de Vader?

Met andere woorden, als Jezus zegt: *Zalig de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden*, dat bergt dat laaste zeker een belofte in zich voor het hier en nu, maar het speerpunt van dit tekstwoord ligt in de toekomst! Het raakt het beërven van het Koninkrijk van God bij de wederkomst van Christus! *Zalige de barmhartigen*, want zij zullen straks horen de woorden van Jezus

zelf in Mattheüs 25:34 uitgesproken: *Komt, gij gezegenden mijns Vaders, b e ë r f t het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging der wereld af.* Valt u tussen haakjes dit laatste op? Het zegt in feite niets minder dan: de mens is door God bedoeld voor het feest van zijn Zoon! Bestemd voor... barmhartigheid!

En hoe die barmhartigheid, in de zin van vergelding in het straks, het doen van barmhartigheid in het nu raakt, mag uit het vervolg van de woorden van Jezus blijken (vers 35 en 36): *Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik heb dorst geleden en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik ben een vreemdeling geweest en gij hebt Mij gehuisvest, naakt en gij hebt Mij gekleed, ziek en gij hebt Mij bezocht; Ik ben in de gevangenis geweest en gij zijt tot Mij gekomen.* Zien we, horen we het *lenen aan Hem?*

Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden (vers 37) - hoort u dat? *De rechtvaardigen*, dat is opmerkelijk! Dat zijn zij die weet hebben van de 'gerechtigheid Gods'. 'Gerechtigheid Gods' in de zin van: verlost zijn. En verlost wordt je, gerechtvaardigd wordt je als je gezien hebt wie je bent: een zondaar, behoeftig aan rechtvaardiging. En we zullen zien hoe belangrijk dat is dat is binnen het Woord vandaag.

Wie waarachtig gerechtvaardigd is - gerechtigheid als *genade* heeft ervaren/ontvangen, die zagen we in de vorige preek, zoekt in het jagen naar het Koninkrijk - het doel van God voor de mens in Christus - naar gerechtigheid. *Zoekt eerst het Koninkrijk van God en zijn gerechtigheid...*

Zoals gerechtigheid Gods, in de zin van verlossing, uitmondt in een erbarmen van God in Jezus naar de mens, zo mondt het zoeken van gerechtigheid door de verlostte uit in... het bewijzen van barmhartigheid! Lag dat niet in de preek hiervoor opgesloten? Wie oren had om te horen wat de Geest toen tot de gemeente sprak, heeft het gehoord!

Barmhartigheid *rust* dus in *gerechtigheid*! Daarom dat Jezus de zaligspreking van vandaag laat volgen op die in de hierna volgende preek.

Terug naar het onafgemaakte zojuist citeren uit Mattheüs 25:37 en volgend:

Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Here, wanneer hebben wij U hongerig gezien en hebben wij U gevoed, of dorstig en hebben wij U te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en hebben U gehuisvest, of naakt, en hebben U gekleed? Wanneer hebben wij U ziek of in de gevangenis gezien en zijn tot U gekomen? En de Koning zal hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre gij dit aan één van deze mijn minste broeders hebt gedaan, hebt gij het Mij gedaan = hebt gij Mij geleend.

Wat één simpel ogende zaligspreking niet voor rijkdom in zich bergt! Over *een goede, gedrukte, geschudde, overlopende maat* gesproken! En, het zegt *nog* meer!

Viel het u op in het citaat uit Mattheüs 25, die steeds terugkerende vraag: *wanneer dan Here waren wij... barmhartig?* Dáár komt het op neer!

Dan kom ik als beloofd bij de Martha's onder ons...

Op zich was Martha, de zuster van Maria die altijd bezig was met *dienen*, zich van haar dienen maar wat bewust! Ze had een hekel aan stilzitters... zelfs naar het schijnt aan stilzitters aan de voeten van Jezus, de Mariatypes. Zij wil *ook* - let op wat ik zeg 'ook', want het zal bij haar heus niet zijn *alleen* - actie zien.

Wat dat betekent binnen wat tot nu gezegd is en in het bijzonder tot uiting komt in de tekst? Dat Martha niet zo'n moeite zal hebben met het invullen van het 'wanneer'... En zoals Jezus toen in het

huis van Martha en Maria een Martha corrigeerde, wil Hij de Martha's onder ons - ja, feitelijk ons allen - iets zeggen en wel dit: barmhartigheid doen, is niet altijd vooropgezette actie, in de zin van het laten wapperen van je handen, maar altijd eerst een uiting van *g e s t e l d h e i d*! Anders gezegd: het gaat in de realisering van de zaligspreking die nu centraal staat *niet* allereerst om een dosis enthousiasme, maar allereerst en steeds om de gesteldheid van het hart! In die zin houdt het hart geen boekhouding bij van het wanneer! Het gaat Jezus niet om enthousiaste mensen, maar om *bewogen* mensen!

Bij een Martha zit het, om het zo maar te zeggen, in het bloed en misschien gaat het haar dan ook niet eens om scoren, ja, misschien gaat het haar zelfs wel heel concreet om *het delen* - weet u nog: breken, vergieten! Maar, Martha moet wel eerst zelf *gebroken willen worden...*, de noodzaak daartoe inzien en dus: eerst stilzitten aan de voeten van Jezus! Luisteren naar Hem, wat tegelijk inhoudt: zien op Hem. Elke Martha heeft de marsorders van Hem nodig! Zoals Jezus luisterde naar, zag op, de Vader en dan pas handelde, zo ook wij!

Kijken we *dán* eens naar Jezus, als het gaat om het doen van barmhartigheid. Aan *wie* en *hoe* bewees Hij die?! *Aan u, aan jou, aan mij...* Zojuist wees ik er al op: *dán* wordt in het licht van het tekstwoord van vandaag van doorslag gevend belang dat wij zien *wie wij zijn!*

Hij lag die zondagmorgen half in de goot, half op de stoep. Smerig. Te vies om overeind te helpen. Ongewassen. Stinkend. Een fles in zijn gescheurde jaszak en één omkneld onder zijn arm. Hij mompelde. Dan weer luid, dan weer zacht. Hij lag daar bijna voor de kerk... Je kon er dus niet omheen. In alle toonaarden was het 'schande' hoorbaar. Dan eens luid dan wat zachter. Soms rechtstreeks aan zijn adres. Niemand die iets deed. Tot een oudste van de gemeente even vlug op hem afkwam, een paar vriendelijke woorden sprak en hem voorzichtig overeind hees op de rand van de stoep om dan al even snel met de mopperende bezoekers de kerk in te verdwijnen. Het was ook bijna tijd! Toen kwam iemand aanlopen die pas lid van de gemeente was geworden, net tot geloof gekomen. Hij zag de man in elkaar gezakt op de rand van de stoep, stapte op hem af en sprak de man niet alleen vanuit een bewogenheid met hem aan, maar stak ook nog eens een arm door de zijne en hielp hem op zijn benen te staan en zei: kom maar mee, ik weet een plek waar je van harte welkom bent! De man werd mee de kerk ingenomen. In het middenstuk van de kerk was nog net plek voor twee. Maar, toen hij de bank inschoof, leek er plotsklaps plek voor meer...! Het werd onrustig... Waar bleef de predikant? Toen het tij was dat deze op de preekstoel hoorde te staan, stond hij op in dat middenstuk van de kerk, vies en smerig... Hij was die man uit de goot en zei met krachtige stem, voor ieder hoorbaar: ik ben het uw predikant!

Zalig de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden.

Ik, ben uw predikant. Zondaar.

Wie bent u?

Mij zag Hij, ziet Hij nog!

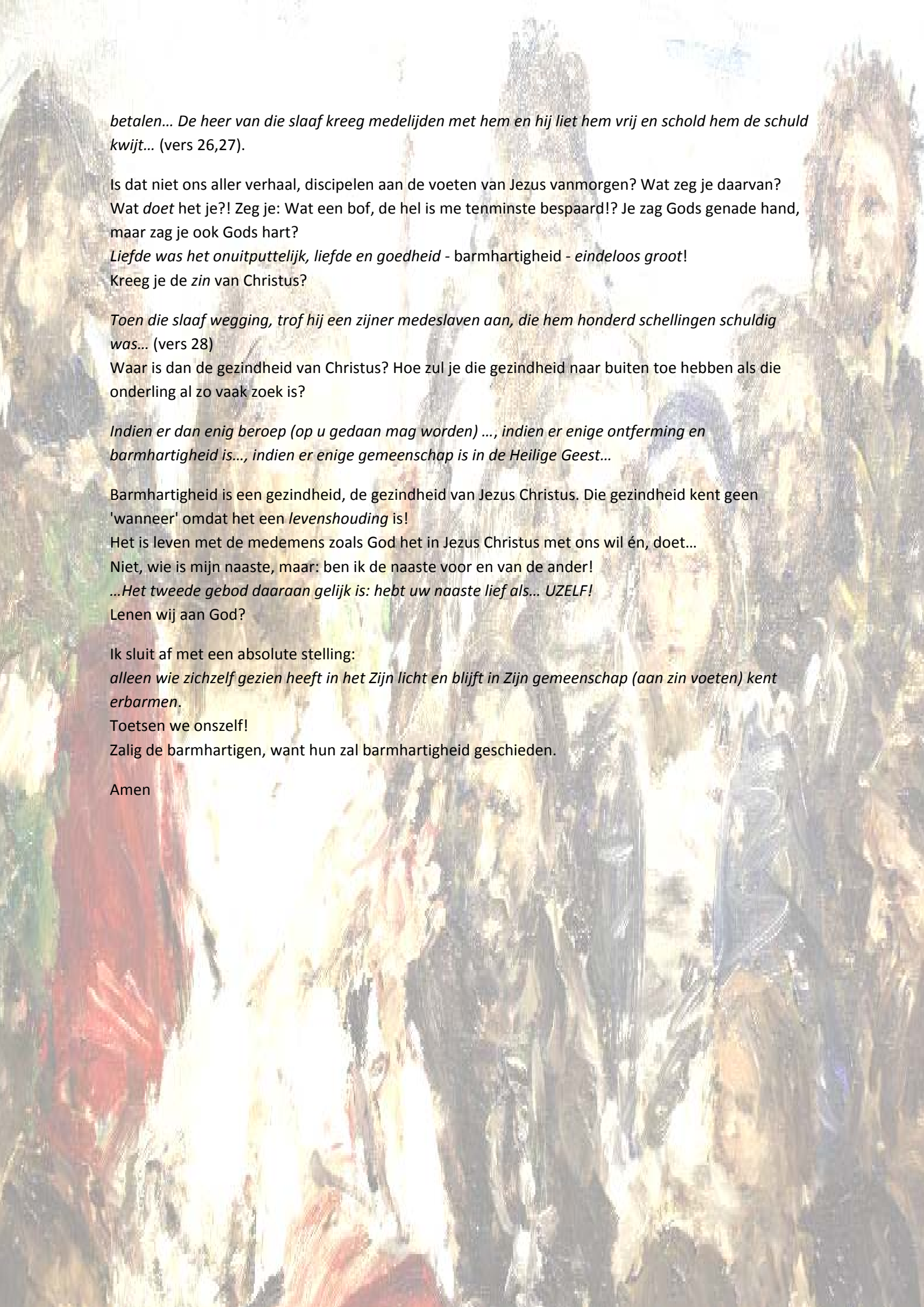
Waar de priester en de leviet voorbij lopen, is Hij!

Hij raapte me op!

Hij, die de pasbekeerde uit het zojuist vertelde, werkelijk gebeurde, verhaal had opgepakt!

Aan de voeten van Jezus had hij gezien hoe groot Gods genade was.

Hij schold *alle* schuld kwijt! *Goddelijke gerechtigheid... er werd een voor hem (voor God) geleid, die tienduizend talenten schuldig was* (Matt. 18:24) - mens wat een schuld, nooit mogelijk om af te betalen! - *de slaaf wierp zich neer als smekeling en zeide: Heb geduld met mij en ik zal u alles*

betalen... De heer van die slaaf kreeg medelijden met hem en hij liet hem vrij en schold hem de schuld kwijt... (vers 26,27).

Is dat niet ons aller verhaal, discipelen aan de voeten van Jezus vanmorgen? Wat zeg je daarvan? Wat *doet* het je?! Zeg je: Wat een bof, de hel is me tenminste bespaard!? Je zag Gods genade hand, maar zag je ook Gods hart?

Liefde was het onuitputtelijk, liefde en goedheid - barmhartigheid - eindeloos groot!
Kreeg je de zin van Christus?

Toen die slaaf wegging, trof hij een zijner medeslaven aan, die hem honderd schellingen schuldig was... (vers 28)

Waar is dan de gezindheid van Christus? Hoe zul je die gezindheid naar buiten toe hebben als die onderling al zo vaak zoek is?

Indien er dan enig beroep (op u gedaan mag worden) ..., indien er enige ontferming en barmhartigheid is..., indien er enige gemeenschap is in de Heilige Geest...

Barmhartigheid is een gezindheid, de gezindheid van Jezus Christus. Die gezindheid kent geen 'wanneer' omdat het een *levenshouding* is!

Het is leven met de medemens zoals God het in Jezus Christus met ons wil én, doet...

Niet, wie is mijn naaste, maar: ben ik de naaste voor en van de ander!

...Het tweede gebod daaraan gelijk is: hebt uw naaste lief als... UZELF!

Lenen wij aan God?

Ik sluit af met een absolute stelling:

alleen wie zichzelf gezien heeft in het Zijn licht en blijft in Zijn gemeenschap (aan zin voeten) kent erbarmen.

Toetsen we onszelf!

Zalig de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden.

Amen